

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finnmarkun maaherra

Jorgaluvvon dárogielas

Min dáhton:
04.05.2021

Min ref:
2020/11468

Din dáhton:

Din ref:
Suohkandirektevra

Áššmeannudeaddji, njuolggotelefovdna
Solfrid Andersen, 78 95 03 71

GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO
KOMMUNE
Govdavuohppenjárggageaidnu 6
9522 KAUTOKEINO
Att. Suohkandirektevra

Raporta mánáidsuodjalusbálvalusa barggus iskkadeami oktavuodas

Guovdageainnu suohkanis

Stáhtahálddašeadji (ovddeš Fylkamánni) čađahii bearráigeahččama Guovdageainnu suohkanis guovvamánu 23. ja 24. beaivvi 2021. Covid-19 dávdda geažil čađahuvvui bearráigeahččan digitálalaččat. Mii iskkaimet lea go suohkan fuolahan ahte mánáidsuodjalusbálvalus lea iežas barggu doaimmahan nu go guoskevaš lágat gáibidit vai mánát ja vanhemat ožžot oadjebas ja dohkálaš bálvalusaid.

Bearráigeahččan čađahuvvui oassin riikaviidosas bearráigeahččamis maid Stáhta dearvvašvuodabearráigeahččan lea álggahan.

Fylkamánni konkludere ahte Guovdageainnu suohkan ii sihkaraste:

- ahte bargu iskkademiiguin čađahjuvvojit doarvái fágalaččat dohkálaččat, čuovvolit ja bearráigeahččojit
- ahte mánát ožžot vejolašvuoda leat mielde váikkuhit, ja ahte bargá ovtta vanhemiiguin ja ahte vanhemiid vuoigatvuodát oassálažžan váldojit vuhtii iskkadeami oktavuodas
- ahte iskkadeapmi čađahuvvo nu olmmošlaččat go vejolaš, ahte ii dahkko viidábun go dan maid ulbmila mielde galgá ja ahte ášši lea doarvái bures čuvgejuvvon ovdal go konkludere
- ahte dárbbaslaš dokumentašuvdna mánáidsuodjalusfágalaš árvvoštallamiin, dás maddái máná buoremussan, dahkko barggu vuolde ja loahpas iskkadeami olis.

Diet leat rihkkumat mánáidkonvenšuvnna art. 12, mánáidsuodjaluslága §§ 1-4, 1-6, 1-7, 4-3 nubbi lađas, 6-3 a, 6-4, 6-4 viđát lađas ja hálddašanlága §§ 13 a nr. 1, 17, 24 ja 25 ja buorre hálddašánvieru, lassin mánáidsuodjaluslága § 2-1 nubbi lađas ja suohkanlága 25-1.

E-poastačujuhus:
fntfpost@fylkesmannen.no
Sihkkaris diehtu:
www.fylkesmannen.no/melding

Poastočuđ.:
Poastastobe
700
9815
Čáhcesuolu

Fitnančujuhus:
Strandvegen 13, Romsa
Damsveien 1,
Čáhcesuolu

Telefovdna: 78 95 03 00
www.fylkesmannen.no/tf
Org.nr. 967 311 014

Handwritten signature

Sisdoallu

Raporta mánáidsuodjalusbálvalusa barggus iskkadeami oktkavuodas Guovdageainnu suohkanis ..	1
1. Berráigeahččama fáddá ja viidodat	3
2. Áigeguovdilis láhkavuodđu berráigeahččama ektui	4
3. Fáktávuodđu govvideapmi	8
4. Fáktávuodđu árvvoštallan guoskevaš láhkavuodđu ektui	17
5. Fylkkamánni konklusuvdna	23
6. Čuovvoleapmi cuiggoduvvon láhkarihkumiin.....	24
Mielddus: Berráigeahččama čađaheapmi.....	25

1. Bearráigeahččama fáddá ja viidodat

Dán kapihttalis mii čilget mii iskojuvvui bearráigeahččamis.

Dán bearráigeahččamis lea stáhtahálldašeaddji dárkkistan ja árvoštallan ahte suohkan sihkkarastá ahte lea go mánáidsuodjalusbálvalusa bargu dohkálaš. Bearráigeahččan ahte lea go dohkálaš iskkadanbargu, mielddisbuktá guorahallat ja árvoštallat lea go mánáidsuodjalus:

- ráhkkanan ja plánen iskkadeami dieđáhusa sisdoalu ektui ja vejolaš ovdalaš iskkademiid/eará oktavuodaid bearrašiin
- bearráigeahččan ahte iskkadeami sisdoallu, viidodat ja ovdáneapmi lea dađi mielde go dili duođalašvuohta lea máná ektui
- dahkan áššái guoskevaš mánáidsuodjalus ja juridihkalaš árvoštallamiid ášši barggadettiin ja loahpageahčen iskkadeamis
- iskkadeami konkluderen lea dahkkon árvoštallamiid vuođul
- dahkan dárbbalaš árvoštallamiid ja doaimmaid bargguin iskkademiiguin dađi mielde go koronadili 2020-21 ektui ferte

Bearráigeahččan lea guorahallan maŋemus 20 čađahuvvon iskkadeami bálvalusas. Iskkadeamit gusket mánáide geat orro ruovttus dalle go mánáidsuodjalus oačču dieđu vuorjašumi birra. Lea ipmirdit nu ahte leat mánát vuollel 18 jagi geat orrot biologalaš bearraša, adoptiivabearraša dahje lea biddjon earáid lusa mánáidsuodjalusa váikkuheami haga.

Stáhtahálldašeaddji bearráigeahččan lea čađahan dárkkisteami vuogádagas. Dat mielddisbuktá ahte Stáhtahálldašeaddji lea dahkan bearráigeahččama mainna lágiin suohkan stivre ja jođiha barggu vai mánáidsuodjalusbálvalus galgá deavdit guoski láhkagáibádusaid.

Mánáid ja vanhemiid oaivilat ja vásihusat mánáidsuodjalusbálvalusa bargguin iskkademiid olis, leat dehálaš dieđut bearráigeahččaneiseváldái. Sihke mii guoská bálvalusaid kvalitehtii ja suohkana práksisa movt geavaheaddjit besset váikkuhit. Stáhtahálldašeaddji háliida dan dihte ságastallat muhtin mánáiguin ja vanhemiiguin geat leat iskkaduvvon mánáidsuodjalusas Guovdageainnu suohkanis maŋemus jagi. Lei eaktodáhtolaš ságastallat minguin, ja dađi bahábut eat lihkostuvvan oažžut ovttagé máná ságaide. Mii ságastalaimet viđain vanhemiin.

2. Áigeguovdilis láhkavuoddu bearráigeahččama ektui

Dán kapihttalis čilget mii láhkavuoddu maid bearráigeahččan geavaha.

Stáhtahálddašeaddjái lea addon váldi doallat bearráigeahččama suohkaniid mánáidsuodjalusbálvalusain, mánáidsuodjaluslága § 2-3 b vuodul. Bearráigeahččan lea dárkkisteapmi ahte doaimmahus čuovvu mearrádusaid mat leat lágas ja lánkaásahusain. Mii addit dan dihte dás geahčastaga makkár gáibádusat leat vuodđun bearráigeahčču.

Mánáidsuodjalusbálvalusas lea riekti ja geatnegasvuohta čađahit iskkadeami áššis go árvvoštallá ahte lea «govttolaš ágga doaivut» ahte leat dillet mat mánáidsuodjaluslága kapihtal 4 mielde sáhttet mielddisbuktit doaibmajuid. Ulbmil iskkademiin lea árvvoštallat ja konkluderet ahte lea go mánás dakkár dilli ahte lea vuodđu mánáidsuodjalus doaimmaide.

Gáibádusat iskkadeapmái čuovvu lánkamearrádusain mánáidsuodjaluslágas (bvl.) ja hálddašanlágas (fvl.).

Dohkálašvuohta

Buot bálvalusat ja doaimmat mánáidsuodjaluslága mielde galget leat dohkálaččat bvl. § 1-4 mielde. Mánáidsuodjaluslága njuolggadusas dohkálašvuođa birra lea ollislaš vuolggasadji. Gáibádusa sisdoalu ferte dulkot ovttas eará mearrádusaiguin mánáidsuodjaluslágas, ovdamearkan prinsihpa máná buoremussan. Lassin addá sihke mánáidsuodjaluslága ja hálddašanlága áššemeannudannjuolggadusat sisdoalu gáibádussii mii lea dohkálaš go čađaha iskkademiid.

Dohkálašvuođa gáibádus guoská sihke bálvalusaide ja doaimmaide, ja mielddisbuktá gáibádusa jođiheapmái, organiseremii ja stivremii. Lea lágas oktavuoha gaskkal gáibádusa dohkálašvuhtii ja gáibádussii siskkáldas bearráigeahčču vai sihkkarastá ahte barggut čađahuvvojit nu go lea mearriduvvon lágas, geahča bvl. § 2-1 nubbi lađas.

Máná buoremussan

Prinsihpa máná buoremussan bohtá ovdan mánáidkonvenšuvnna artihkkalis 3 ja Vuodđolágas § 104. Máná buoremussan galgá leat vuđolaččat váldon vuhtii buot doaimmain ja mearrádusain mat gusket mánnái. Prinsihpa lea celkon mánáidsuodjaluslágas § 4-1, mii dadjá ahte galgá biddjot mearrideaddji deaddu gávdnat doaimma mii lea mánnái buoremussan. Mearrádus maid cealká ahte árvvoštallamis galgá biddjot deaddu addit mánnái stabiila ja buori ollesolbmooktavuođa ja bissovašvuođa fuolaheamis. Prinsihpa addá

vuogiatvuođa ovttaskas mánnái, muhto galgá maid deattuhuvvot go eará láhkamearrádusaid dulko ja doaibmat njuolggadussan áššemeannudeapmái áššiin mat gusket mánáide.

Máná vuogiatvuohhta leat mielde váikkuhit

Máná vuogiatvuohhta buktit ovdan iežas oainnu lea vuodđuduvvon bvl. § 1-6. Mearrádus addá mánnái alcces eahpitkeahttá rievtti váikkuhit, muhto ii maidege geatnegasvuođa. Riekti guoská olles mearridanprosessii ja buot diliide mat gusket mánnái, ii dušše dalle go galget dahkkot mearrádusat rievttis dahje hálddáhhuslaš mearrádusat. Riekti beassat mielde váikkuhit, mearkkaša ahte mearrideddjiin lea geatnegasvuohhta addit mánnái vejolašvuođa leat mielde váikkuhit. Iskkadeamis lea mánáidsuodjalusbálvalus geatnegas sihkkarastit ahte máná vuogiatvuohhta ollašuvvá. Prinsihppa máná buoremusa birra lea sorjjavaččat čadnon máná riektái leat mielde váikkuhit. Ulbmilin mielde váikkuhit lea dan dihte ahte oažžut ovdan máná oainnuid iežas dili birra ja veahkehit ahte mánáidsuodjalus iskkadandasis dahká mearrádusa mii lea buoremussan mánnái.

Ovttasbargu vanhemiiguin

Vánhemiin, geaidda iskkadeapmi guoská, lea iešalddineaset vuogiatvuoddat iskkadanáššis. Go vanhemat leat oassin mánáidsuodjalusáššis, de lea sis riekti cealkit fvl. § 17 mielde. Mánáidsuodjalus galgá álggos bidjat dieđuid maid ožžot iskkadeamis, ovdan vanhemiidda vai sii besset buktit cealkámuša. Mánáidsuodjalusbálvalus berre maid vanhemiidda mitalit eará dieđuid mat leat mearkkašahtti fvl. § 17 mielde.

Mánáidsuodjalus galgá doaimmahit iežas doaimma áktejumiin, ja nu guhkás go vejolaš ovttasbargguin mánáin ja máná vanhemiiguin, geahča bvl. § 1-7.

Lagat gáibádusaid birra iskkadeami sisdoalu, viidodaga ja vuogi birra

Hálddašanláhka geatnegahtta mánáidsuodjalusbálvalusa bearráigeahččat ahte ášši dieđut leat čielggaduvvon nu bures go lea vejolaš ovdal go mearrádus dahkko, geahča fvl. § 17. Diet mielddisbuktá ahte ášši guoskevaš bealit galget bohtit ovdan. Mánáidsuodjalusbálvalus galgá árvvoštallat duohtavuođa dieđuin mat bohtet ovdan iskkadeamis. Man viiddis iskkadeami mánáidsuodjalusbálvalus galgá dahkat, vuolgá dan konkrehta árvvoštallamis makkár dieđu sisdoallu ja iešvuohhta das lea ja eará diehtu áššis. Beliin de go duođalášvuohhta, mánggagewardánvuohhta ja hoahppu, das lea mearkkašupmi man vuđolaččat mánáidsuodjalus galgá iskat.

Mánáidsuodjalusláhka § 4-3 nubbi lađas deattuha ahte iskkadeapmi galgá čađahuvvot nu ahte unnimus lági mielde vahágahttá sin geaidda čuohcá, ja ii galgga dahkkot viidát go maid ulbmila mielde dárbbasa.

Vánhemat dahje son gean luhtte mánná orru, eai sáhte vuosttildit ahte iskkadeapmi čađahuvvo dainna lágiin ahte finada ruovttus, geahča bvl. § 4-3 goalmát lađas, ja mánáidsuodjalusbálvalus sáhttá máid bidjat áššedovdiid čađahit, geahča bvl. § 4-3 njealját lađas.

Bvl. § 6-4 viđát lađđasa mielde galgá mánáidsuodjalusbálvalus viežžat dieđuid ovttasráđiid vánhemiiguin. Go viežžá jávohisgeatnegahtton dieđuid eará hálddašanorgánain ja dearvvasvuodabargiin, de lea dain dieđuin maid geatnegahtton jávohisvuohta. Diet mielddisbuktá ahte mánáidsuodjalusbálvalusas ferte dohkálaš mieđiheapmi vánhemiid bealis viežžat dieđuid, geahča. fvl. § 13 a nr. 1 dahje láchkavuodđu mii luvve geatnegahtton jávohisvuođas. Mánáidsuodjalusbálvalusas lea láchkavuodđu geatnegahttit almmolaš eiseválddiid ja earáid addit jávohisgeatnegahtton dieđuid diliin mat leat namuhuvvon bvl. § 6-4.

Bvl. § 6-9 mielde galget iskkadeamit čađahuvvot jođánepmosit ja maŋemus golmma mánu sisa, vejolaš guđa mánu sisa earenoamáš sivaid geažil.

Dokumentašuvdna

Gullá buori hálddašavirruin bearráigeahččat ahte lea doarvá ja duohta dokumentašuvdna nu ahte sáhttá čilget mii lea dahkkon áššis ja vuodusteapmi dasa. Dokumenteren geatnegasvuohta čuovvu maid gáibádusain dohkálašvuhtii ja siskkáldas bearráigeahččamii.

Sihke mearrádus juolludit veahki ja loahpahit ášši iskkadeami maŋgil, rehkenasto eaŋkilmearrádussan hálddašanlága mielde, geahča bvl. § 6-1 nubbi lađas ja § 4-3 guđát lađas. Diet mielddisbuktá ahte mearrádus ferte vuodustuuvvot hálddašanlága njuolggadusaid mielde §§ 24 ja 25. Lassin galgá bvl. § 6-3 a mielde boahtit ovdan mearrádusas mii máná oaidnu lea, ja makkár deaddu máná oidnu lea biddjon. Mainna lágiin máná buoremussan lea árvoštallon galgá maid boahtit ovdan mearrádusas.

Gáibádusat stivremii ja jođiheapmái

Gáibádus siskkáldas bearráigeahččui lea dehálaš elemeanta suohkana ovddasvástádusas fállat ja addit dohkálaš bálvalusaid. Gáibádusat siskkáldas bearráigeahččui leat muddejuvvon suohkanlágas, geahča bvl. § 2-1 nubbi lađas.

Suohkanlágas § 25-1 daddjo ahte suohkanis galgá siskkáldas bearráigeahččan mánáidsuodjalusbálvalusa bargguin go guoská iskkademiide. Ulbmilin siskkáldas bearráigeahččamiin lea ahte sihkkarastit ahte mánáidsuodjalusláhka ja gullelaš lánkaásahusaid gáibádusat iskkademiid olis čuvvojit. Suohkandirektevra lea ovddasvástideaddjin siskkáldas bearráigeahčču.

Suohkan galgá maid sáhttit čilget mainna lágiin deavdá siskkáldas bearráigeahččama gáibádusa.

Geatnegasvuolta siskkáldas bearráigeahččamii mielddisbuktá ahte suohkanis galget leat systemáhtalaš doaimmat mat sihkkarastet ahte mánáidsuodjalusa doaimmat plánejuvvojit, organiserejuvvojit, doaimmahuvvojit ja áimmohuššojit lágaid ja lánkaásahusaid mielde mat muddejit doaimmaid. Ii galgga leat sahte dohko dahje buolliáŋgiriid duohken ahte bálvalus doaimmahuvvo dohkálaččat. Siskkáldas bearráigeahčču galgá heivehuvvot bálvalusa sturrodaga, iešvuoda, doaimmaid ja riskka ektui ja leat nu viiddis go lea dárbašlaš.

Suohkanlága § 25-1 goalmát lađđasa bustáva a rájes gitta e rádjái leat gáibádusat siskkáldas bearráigeahčču. Suohkan galgá háhkat dieđuid, ja čuovvut mielde gokko sáhtta leat nu ahte bálvalusovttadagat dahje bálvalusat eai atte doarvái buori fáldadaga dahje ahte bálvalusat eai čuovo lága ja lánkaásahusaid gáibádusaid. Makkár stivrendoaimmat mat leat dárbašlaččat oazžut geahčastaga, dat vuolga earret eará organiseremis ja bálvalusaid sturrodagas.

Galget biddjot johtui doaimmat nu ahte váilevašvuodát bálvalusain dustejuvvojit. Suohkan galgá ovdánahttit, bidjat johtui, bearráigeahččat, evalueret ja buoridit dárbašlaš prosedyraid, instruvssaid, rutiinnaid dahje eará doaimmaid vai fuomášuvvojit, njulget ja hehttet meattáhusaid ja váilevašvuodaid bálvalusas. Lea suohkana duohken árvvoštallat man dásis lea dárbu čielggadit rutiinnaid dan nammii ahte deavdit lánkagáibádusaid. Rutiinnat mat eai leat čálalaččat, muhto maid bargit čielgasit dovdet, sáhtta leat doarvái.

Bvl. § 2-1 čihččet lađđasa mielde galgá suohkan bearráigeahččat ahte bargit geat čađahit iskkademiid mánáidsuodjalusbálvalusas, ožžot doarvái oahpu ja doalahit iežaset gelbbolašvuodaid čađahit barggu dohkálaččat. Lea suohkana duohken árvvoštallat makkár gáibádusaid galgá bidjat dárbašlaš gelbbolašvuhtii. Suohkan sáhtta identifiseret makkár dárbu lea oahpaheapmái ja/dahje bargiid bagadallat, ja bidjat dárbašlaš doaimmaid johtui loktet gealbbolašvuoda.

Njuolggadusat pandemijja áiggi

Buđdir lea almmuhan máŋga dulkoncealkámuša ja eará dieđuid mat gusket mánáidsuodjalusbálvalusaid bargui organiseremii pandemijja áiggi.¹

¹ https://bufdir.no/aktuelt/temaside_koronavirus/profesjonelle/kommunal_barnevernstjeneste/

Mánáidsuodjalusbálvalus galgá čuovvut mielde iskkadanbarggu oppalaččat ja ahte lea go pandemija váikkuhan ovttage iskkadeapmái. Jus bohtosat leat ahte mánáidsuodjalusbálvalusa iskkadeamit eai leat dohkálaččat, de galgá árvvoštallat dárbbu doaimmaide ja biddjot johtui.

3. Fáktávuođu govvideapmi

Dás čilgejuvvo mainna lágiin doaimmahusa bálvalusat doibmet, maddái doaimmahusa doaibmabijut mat fuolahit ahte kvalitehta ja riektesihkarvuoda gáibádusat dollojit sin ektui geat ožžot bálvalusaid.

Guovdageainnu suohkanis ledje goalmát kvartálas 2020 sullii 2 913 ássi. Birrasiid 95% suohkana ássiin leat sámegielagat, ja sámegiella ja dárogiella leaba dássálaga hálddašangiellan. Boazodoallu lea suohkana deháleamos ealáhus.²

Buohkat geaid mii leat jearahallan ja/dahje válde oasi álggahan- ja čoahkkáigeassinčoahkkimis maid bearráigeahččan doalai, ožžo fállun sámegielat dulkka. Mii bivddiimet maid buohkaid geaid mii jearahalaimet, dadjat jus leat earenoamáš bealit sámegielas dahje sámi kultuvrras mat sáhttet váikkuhit mánáidsuodjalusa bargui iskkademiid oktavuodas. Ii oktage háliidan dulkka bearráigeahččama oktavuodas, ja ii okta ge buktán dieđuid ahte sámi kultuvra dahje giella man ge láhkái váikkuhii iskkadeapmái. Ášševuodus ledje muhtin dokumeanttat sámegillii. Dieid leat mii jorgalahttán dárogillii. Lohpalaš raporta bearráigeahččamis jorgaluvvo sámegillii.

Organiseren, stivren ja jođiheapmi

Suohkana organisašuvdnakárta ii lean ođasmahttojuvvon dalle go lei bearráigeahččan. Jearhallamis bođii ovdan ahte suohkan, borgemánu 2020 rájes lea leamaš organiserejuvvon golmma-dási málle mielde mas mearrádusat dahkkojit golmma dásis: suohkandirektevra, suohkanjođiheaddjit ja doaimmahusjođiheaddjit. Mánáidsuodjalusbálvalus lea oassin kultuvra- ja bajásšaddan ovttagas. Jearahallamis bođii ovdan ahte mánáidsuodjalusa ovttatjođiheaddjis lea ovddasvástádus mánáidsuodjalusa ekonomijii ja bargiide. Doaimmahatjođiheaddji lea dasa lassin PPT doaimmahatjođiheaddji ja ráđđeaddi suohkana kultuvra ja bajásšaddan jođiheaddjai. Fágalaš

² 1 https://bufdir.no/aktuelt/temaside_koronavirus/profesjonelle/kommunal_barnevernstjeneste/

ovddasvástádus oktan mearridanválddiin lea politihkkalaš jođiheaddji bealis fápmuduvvon njuolgut mánáidsuodjalusjođiheaddjái.³

Suohkana bajimus hálddahusa jođiheaddji lea suohkandirektevra. Mánáidsuodjalusa jođiheaddjis lea raporterenovddasvástádus doaimmahatjođiheaddjái, gii de raportere suohkanajođiheaddjái, gii raportere suohkandirektevrii. Jearahallamis bođii ovdan ahte mánáidsuodjalusjođiheaddjis ja doaimmahatjođiheaddjis leat mánnosaš čoahkkimat gos geahččaba váldologuid ja bálvalusa dili, ja vel lassin ekonomii ja bargiid čuovvoleami. Doaimmahatjođiheaddjis ja suohkanjođiheaddjis lea lagas gulahallan, ja doaimmahatjođiheaddji oassálastá suohkanjođiheaddji jođiheddjiidjoavkkus mas lea čoahkkin juohke goalmát vahku. Suohkanjođiheaddji raportere tertiálalaččat ovdagoddái ja oassálastá bargiidčoahkimiin go lea dárbu. Suohkandirektevrras lea dásseedit ságastallan suohkanjođiheddjiin, eai leat fásta čoahkkimat.

Mánáidsuodjalusbálvalusas lea 4,5 virggi, oktan mánáidsuodjalusajođiheddjiin ja 50% merkantiila virgi. Sis ledje 1,5 virggi rabas bearráigeahččama áiggi. Jearahallamis bođii ovdan ahte sii geat ledje virggis mánáidsuodjalusas bearráigeahččama áiggi, ledje guovttis geat barggaiga áššemeannudemiiguin (iskkademiiguin) ja okta gii barggai dušše beagginbargguin ja ovtasbargguin mánáidgárddiiguin ja skuvllaiguin. Nubbi dien guoktásis geat barggaiga iskkademiiguin, lei mánáidsuodjalusjođiheaddji, gii geavahii gosii 100% iežas virggis áššemeannudemiide.

Mánáidsuodjalusjođiheaddjis lea bachelordássi sosiálabarggus ja joatkkaoahppu earret eará jođiheamis, psykososiála barggus, ICDP bagadalli ja Juss mánáidsuodjalusbarggus.

Mánáidsuodjalusjođiheaddji lea bargan mánáidsuodjalusbálvalusas 2005 rájes, ja lea leamašan sadjásaš ovdalaš mánáidsuodjalusjođiheaddjái ja šattai jođiheaddjin cuoŋománus 2020.

Bearráigeahččama áiggi lei eará bargiin bálvalusas bachelordássi sámi mánáidgárdeoahpaheaddjin ja buohccidivššárin geas lea joatkkaoahppu heahtebuohtedivššus.

Mánáidsuodjalusa oahpaheapmi sisttisdoallá dovddiidit rutiidnaperbmii ja áššemeannudan bagadallan juohke nuppi vahku dahje dávjjibut dárbbu mielde. Sihke áššemeannudeaddjis ja mánáidsuodjalusjođiheaddjis lea ovddasvástádus ovddidit gažaldagaid bagadallamii. Bođii ovdan jearahallamis ahte mánáidsuodjalusbálvalusas, dan oasis mii lea oassin oahpaheamis ja čuovvut mielde fágalaččat, galgá váldot adnui e-oahppan ovttagaid suohkana

³ Virgečilgehus mánáidsuodjalusjođiheaddjái ja liigečilgehus mánáidsuodjalusjođiheaddjái ja politihkkalaš fápmudusmearrádus Guovdageainnu suohkanis

Visma bagadallis. Bargiide fállujuvvo joatkkaoahppu, bearráigeahččama áiggi lei okta gii lei váldimen PMTO (vánhenbagadallama). Mánáidsuodjalusbálvalus lea fárus oahppofierpmádagas Oarje Finnmárkkus, ja lea oassálastán Mánáid-, nuoraid- ja bearašdirektoráhtta (Bufdir) bagadallanjoavkkus áigodaga 2018-2020. Jearahallamis bođii ovdan ahte dien leat vásihan positiivvalažžan.

Mánáidsuodjalusbálvalusas leat vahkkosaš fágačoahkkimat gos ovttaskas áššiid geahčadit ja digaštallet. Lassin dasa ahte gehččet buot áššiid fágačoahkkimiin, de čuovvu mánáidsuodjalusjođiheaddji mielde áššemeannudeamis dainna lágiin ahte geahččá doaimmaid ja áigemeeriid fágasystemas «Familia».

Jearahallamis bođii ovdan ahte suohkan ii leat áiddo báliid kárten gelbbolašvuođa mánáidsuodjalusbálvalusas. Mánáidsuodjalusjođiheaddji dieđihii jearahallamis ahte mánáidsuodjalusbálvalus lea kárten gelbbolašvuođa biebmoruovttu suorggis dan oktavuodas go leat ráhkkaneamit mánáidsuodjalus ođastussii 2022, maid oahppofierpmádat doaimmaha. Bođii ovdan virgealmmuheami oktavuodas ja mánáidsuodjalusa ođastusa oktavuodas ahte lea dárbu kártet gelbbolašvuođa.

Suohkanis leat guokte rutiinna siskkáldasberráigeahččui. Okta lea «Njuolggadusat ja rutiinnat dieđihit moaitinveara diliid Guovdageainnu suohkanis», mearriduvvon miessemánu 22. beaivvi 2008 ja nubbi ii leat beaiváduvvon «Siskkáldasberráigeahččan mánáidsuodjalusbarggus Guovdageainnu suohkanis». Ii goabbáge rutiinnain leat ođasmahttojuvvon guoski lágaid ja doaimmaid ektui. «Njuolggadusat ja rutiinnat dieđihit moaitinveara diliid Guovdageainnu suohkanis» sisttisdoallá skovi mas sáhtá dieđihit spiehkasteamiid. Suohkanis lea maid elektrovnnalaš spiehkastanvuogádat mii gohčoduvo IKKS. Jearahallamis bođii ovdan ahte bargit mánáidsuodjalusbálvalusas eai dovdan dan elektrovnnalaš spiehkastanvuogádaga, ja ahte ii leat čađahuvvon oahpaheapmi spiehkastanvuogádagas buot suohkana bargiide. Bođii maid ovdan ahte bargit dihtet ahte sáhtá dieđihit spiehkasteami sihke HMSa ja áššemeannudeamis, maddái fágalaš dohkálašvuodas ja doaimmas, ja ahte spiehkasteami sáhtá dieđihit sihke čálalaččat ja njálmálaččat lagamus jođiheaddjái. Jearahallamiin bođi ovdan ahte lea vuosttažettiin doaimmahusjođiheaddji dahje suohkanjođiheaddji gii meannuda spiehkasteamiid. Bođii ovdan jearahallamis ahte son guhte dieđiha spiehkasteami, ii oaččo álo dieđu ruovttoluotta movt spiehkasteapmi lea meannuduvvon. Bearráigeahččan ii oainne ahte gávdnojit rutiinnat movt gieđahallat ja dokumenteret dieđihuvvon spiehkasteamiid jus dieđihuvvojit olggobealde IKKS. Ii boađe ovdan mainna lágiin suohkanjođiheapmi oažžu geahčastaga spiehkasteamiin mat dieđihuvvojit olggobealde IKKS, mainna lágiin sii ožžot dieđu spiehkasteamiid birra ja mainna lágiin meannuduvvojit.

Mánáidsuodjalusbálvalus lea čađahan oppalaš riska- ja hearkkesvuođaanalysa (ROS) mánáidsuodjalusbálvalusas. Mii eat oainne ahte diet lea beaiváduvvon. Ii leat dahkkon ROS-analysa iskkadanáššiid bargguin. Jearahallamis bođii ovdan ahte bargit ja suohkanjođiheapmi árvvoštalai čuovvovaš surggiid riskasuorgin go bargá iskkadanáššiiguin: váilevaš/stáđismeahtun bargit, buozalmasvuohta, persovnnalaš dohkálašvuohta, áitagat, ii beassat sáhkhalaga vanhemiiguin/bearrašiiguin, jođánit geahččat vuorjašumi dieđuid ja váilevaš dokumentašuvdna árvvoštallamiin. Jearahallamiin bođii ovdan ahte doaimmat mat leat biddjon johtui identifiserejuvvon riskasurgiin, lea beaggima birra ja Visma-bagadallama oastin. Hástalus go sakka váilot bargit mánáidsuodjalusbálvalusas, digaštallui seamma beaivvi go lei bearráigeahččan. Jearahallamis bođii ovdan ahte suohkan áigu dakkaviđe vuoruhit bálvalusa resurssaid vai sáhttet váldit várá mánáidsuodjalusa guovddáš bargguin vaikko leat guoros virggit. Bearráigeahččan oaččui maid diehtit ahte okta bargi bálvalusas galggai ostot luovos virggis, muhto ii lean čielggas man stuora oassái virggis dat guoská, ja ahte guoros virggit galget almmuhuvvot. Bođii maid ovdan jearahallamis ahte lea hástaleaddji oazžut sámeगीelat bargiid geain lea gelbbolašvuohta.

Jearahallamis bođii ovdan ahte suohkan ii ane ávkin systemáhtalaš buoridan bargui mánáidsuodjalanbálvalusa bargiid dahje geavaheddjiid vásihusaid.

Bargu iskkademiiguin

Mánáidsuodjalusbálvalusas leat rutiinnat iskkademiid bargui, ja diet leat oassin rutiidnapearpmas. Jearahallamis bođii ovdan ahte mánáidsuodjalusbálvalus ođasmahtii rutiinnaid 2020 čavčča. Jearahallamis bođii ovdan ahte Vismabagadallan lei bargiide gávdnamis vahku ovdal bearráigeahččama, ja ovddasguvlui galgá leat oassin rutiinnain go bargá iskkademiiguin. Jearahallamis muitaledje bargit ahte sii dovde rutiinnaid, ja ahte sii lassin daidda, geavahedje málaid mat leat «Familias» ja johtočállaga áššemeannudeami birra maid Bufdir lea ráhkadan iskkademiid birra. Rutiinnačilgehusas 2020 čavčča bohtá ovdan ahte mánáidsuodjalusbálvalus geavaha Kvello metodihka go barget iskkademiiguin. Jearahallamis bohtá ovdan ahte diet metodihkka ii leat leamašan anus mánáidsuodjalusas 2019 rájes go mánáidsuodjalusjođiheaddji lea áidna geas lea diesa gelbbolašvuohta.

Jearahallamis bohtá ovdan ahte mánáidsuodjalusjođiheaddji geažos áiggi árvvoštallá ja konkludere vuorjašumidieđáhusaid ektui. Go geahččá áššiid, de čájehuvvo ahte mánáidsuodjalusbálvalus ii geavat skovi go dieđáhusaid ja vuorjašumidieđáhusaid gehččet ja konkluderejit. Lea lihká vejolaš oaidnit ahte áššit leat geahčaduvvon ja konkluderejuvvon áigemeari siskkobealde go doaimmat iskkadeamis

leat álggahuvvon ovdal go áigemearri geahčadit ja konkluderet vuorjašumidieđáhusaid lea meaddel. Jearahallamis bođii ovdan ahte mánáidsuodjalusbálvalus galgá álgit geavahit málle mii lea «Familias».

Bođii ovdan jearahallamis ja áššegeahčadeamis ahte árvvoštallamat ja digaštallamat mat leat čadnon iskkademiid plánemii, eai dokumenterejuvvo. Bargit muitaledje jearahallamis ahte plánen fáttmmastii árvvoštallama ja vihkkedeami jus ledje vejolaš ovdalaš dieđut bearraša birra, árvvostallama man duođalaš/hoahppu lea, árvvoštallamat galget go goappašat vanhemat váldot fárrui jus eaba oro ovttas, ja ahte galgá go ásahit jearahallamiid oappáin/vieljain.

8 áššis dan 20 áššis maid bearráigeahččan geahčadii, de ledje dieđut maid vuođul navdá ahte manáidsuodjalusas dovde vanhemiid ovdalaččas. 2 áššis dan 8 áššis, oinniimet mii ovdamearkkaid ahte ovdalaš dieđut geavahuvvojedje go plánejedje ja čađahedje iskkadeami. Eará iskkademiin eat sáhttán oaidnit mainna lágiin ovdalaš dieđut bearraša birra ledje árvvoštallojuvvon ja geavahuvvon go iskkadeami plánejedje.

Sihke jearahallan ja áššegeahčadeapmi duođašta ahte árvvoštallamat man duođalaš/hoahppu áššiin lea, ii dokumenterejuvvo iskkadeami álggus/plánemis dahje iskkadeami čađaheamis. Mii oaidnit dattege ahte mángga áššis leat dáhkkon árvvoštallamat man duođalaččat leat, earret eará go mánáidsuodjalusbálvalus lea hoahpposirdán mánáid.

Ášševuođus ledje 4 oappášjoavkku, ja mii oinniimet ahte ledje ásahan iskkadeami oappášjovkui.

Sihke bargit ja vanhemat muitaledje jearahallamis ahte iskkadeapmi álggii dainna lágiin ahte mánáidsuodjalusbálvalus humai nuppiin vanhemiin dahje goappašat vanhemiiguin vuorjašumi dieđáhusa sisdoalu birra, ja muitaledje mii iskkadeapmi lea. Okta vanhemiin ii lean ožžon dieđu ahte álggahedje iskkadeami.

Áššegeahčadeapmi čájehii ahte vanhen/vanhemat muhtin háviid reivve bokte gohčohalle vuosttaš ságastallamii, mas de reivves bođii ovdan ahte sii gohčohalle čoahkkimii čielggadit vuorjašumidieđáhusa ja ahte mánáidsuodjalusbálvalus galgá árvvoštallat álggahit iskkadeami maŋŋil čoahkkima.

19 áššis dan 20 áššis lei iskkadanplána mas bođii ovdan dáhton goas iskkadeapmi álggahuvvo ja áigemearri loahpaheapmái, ja vel namuhuvvojedje makkár iskkadandoaimmat galget. Ii boahtán

ovdan maid mánáidsuodjalus galggai iskkadit (čuolmmat/hypotesat) iskkadanplánain. Bargit čilgejedje jearahallamis ahte sii ráhkadedje evttohusa iskkadanplánii mas ulbmil iskkademiin lei systematiseret ja sihkarastit ahte ášši ovdána iskkadeamis.

Dasto biddjui iskkadanplána vanhemiid ovdii, sii ožžo vejolašvuoda buktit árvalusaid. Jearahallamiin vanhemiiguin bođii ovdan ahte ii oktage sis lean oaidnán makkárge konkrehta plána iskkadeapmái dahje ožžon vejolašvuoda váldit oasi/váikkuhit plánet iskkadeami, earret oaivvildit dan goas galge iskkadandoaimmat čađahuvvot. Vánhemat dadje ahte sii ledje ožžon diehtun ahte mánáidsuodjalus galggai čađahit iskkadandoaimmaid ja viežžat dieđuid eará ásašusain.

Mánáidsuodjalusbálvalus geavaha dulkka jus lea dárbu, diet duođaštuvvo sihke sihke jearahallamis ja áššegeahčadeamis.

Sihke bargiid ja vanhemiid jearahallamis boahtá ovdan ahte buohkat mánáidsuodjalusas hupmet sámegiela, ahte njálmmálaš gulahallan sámegielat bearrašiiguin lea sámegillii ja ahte buot čálalaš gulahallan dáhpáhuvvá dárogillii. Bargit muitaledje jearahallamis ahte vánhemat geat háliidedje, sáhte oažžut ovdamearkka dihte mearrádusa sámegillii. Okta vánhen gean mii jearahalaimet, sávai maiddái áhte čálalaš oktavuoha sáhtášii leat sámegillii. Áššegeahčadeamis ii boahtán goste ge ovdan ahte vanhemiin jerrui maid sii háliidedje dahje ahte sii ieža ferteje jearrat.

Áššegeahčadeapmi čájeha ahte mánáidsuodjalus čađaha iskkadandoaimmaid ovdamearkan ságastallama bokte mánáiguin ja vanhemiiguin, áicamiid bokte ja ruovttus finadeami bokte. Fáktádieđut ja árvoštallamat čadnojuvvon ruovttufinadeamis ja ságastallamiid bokte dokumenterejuvvojit dađi mielde eanas iskkademiin.

Ášševuođđu čájeha ahte leat vižžon dieđut eará almmolaš ásašusain 15 áššis dan 20 áššis. Sihke mánáidsuodjalusa rutiinnain iskkadanbargguin ja bargiid jearahallamiin bođii ovdan ahte galgá mieđihit lobi viežžat dieđuid eará ásašusain. 9 áššis dan 15 áššis lei juogo čálalaš dahje njálmmálaččat mieđihan lohpi, dahje goappašiid vugiid mielde mieđihan lohpi. 7 áššis ii lean daddjon makkár ásašusain sáhtá viežžat dieđuid. Makkár dieđuid sáhtá viežžat ásašusain, ii lean spesifiserejuvvon ovttage mieđiheamis. Bargiid jearahallamis bođii ovdan ahte sii njálmmálaččat mitalit vanhemiidda makkár dieđuid sii vižžet ja manne daid galget viežžat. Diet eai dokumenterejuvvo áššiin. Eanas oassi vanhemiin duođaštut jearahallamis ahte sii leat ožžon diehtit makkár ásašusain áigot viežžat dieđuid, muhto eai

makkár dieđuid dahje mii lea áigumuš go vižžet dieđuid. Sis iige lean vejolaš cealkit makkár dieđuid galggaše viežžat.

6 áššis vieččai mánáidsuodjalusbálvalus dieđuid máná dahje vanhemiid birra, vaikko ii leat dokumenterejuvvon ahte vanhemat ledje mieđihan. Ovdamearkan vižžoje dieđut vanhemiid birra, vaikko mieđihan lohpi guoskai dieđuid viežžat máná birra. Leat maid vižžon dieđut vaikko vanhemiidda ii lean dieđihuvvon dan birra. Vanhemat ožžo dieđu eará almmolaš ásašus ahte leat viežžan dieđuid. Bođii maid ovdan go vanhemat jearahallojedje ahte mánáidsuodjalusas ledje «prosedyrat» viežžat dieđuid vaikko vanhemat eai lean mieđihan.

Go bargiin jearhallui, de bođii ovdan ahte mánáidsuodjalusbálvalus váldá vuolggasaji vuorjašumis go árvoštallet makkár ásašusain galgá viežžat dieđu, muhto vižžet «oalle dábálaččat» muhtin ásašusain, ovdamearkan dearvvašvuodastašuvnnas. Árvoštallamat eai leat dokumenterejuvvon. Ášševuođus oaidnit mii ovdamearkkaid ahte leat vižžon dieđut vanhemiid birra go vuorjašupmi lea skuvlaáššiid birra. Bođii maid ovdan ášševuođus ahte go vanhemat divvo gažaldaga dárbbu ektui ahte viežžat dieđuid ieš guđet ásašusain, mitalii mánáidsuodjalusbálvalus sidjiide ahte lea rutiidna viežžat dieđuid mángga sajis vai oažžu buoremus vuoddu árvoštallat ášši.

Go vižžet dieđuid, de čájeha áššegeahčadeapmi ahte mánáidsuodjalusbálvalus geavaha standarda málle, mas leat standarda gažaldagat, ja ahte rievddada mitala go mánáidsuodjalusbálvalus reivviin go jerret dieđuid, ahte leat ožžon mieđihemi viežžat dieđuid. Mángga reivves go jerret dieđuid, de ii boađe ovdan lea go ávžžuheapmi dahje gohččun. Bargiid jearahallamis bođii ovdan ahte bargit mánáidsuodjalusbálvalusas dihte dan ja ahte sii áigot muddet málaid.

4 áššis gos leat viežžan dieđuid almmolaš ásašusain, de iskkadeami konkluderejedje ja loahpahedje ovdal go buot dieđut ledje boahtán, ii ge leat dokumenterejuvvon makkár árvoštallamiid mánáidsuodjalus dagai dan ektui. Leat maid áššit ášševuođus gos mánáidsuodjalusbálvalus lea vuorjan oažžut dieđuid maid váillahit seammá beaivvi go iskkadeapmi lea konkluderejuvvon dahje dakkaviđe maŋŋelaš go loahpahuuvui.

Sihke jearahallan ja áššegeahčadeapmi čájehii ahte mánáidsuodjalusbálvalus ii dokumentere digaštallamiid iskkadanáššiin mat dahkkojit fágačoahkkimiin dahje bagadallamiin. Ovdamearkan gaskkamuttos árvoštallan dahje čuolbmagažaldagat mat leat čadnon guđe guvlui galget, ráddjet/viiddidit iskkadeami, dieđut maid leat ožžon, man viiddis dahje lea go ášši doarvái bures čuvgejuvvon nu ahte dan sáhtta loahpahit. Geahčadit dieđuid maid leat vuostáiváldán ovtta vanhemiiguin ii ge lean dokumenterejuvvon, earret dan ahte soames háve namuhuvvo loahpparaporttas ahte dieđuid leat geahčadan ovtta vanhemiiguin.

Jearahallamis bođii ovdan ahte bargit adde sihke mánnái ja vanhemiidda dieđuid, jerre ahte ipmirdit go dieđuid maid ožžo ja dárbbashedje go dulkka. Áššegeahčadeapmi čájehii ahte dieid eai dokumentere áššiin. Bargit muitaledje ahte sii eai sádde referáhta ságastallamiin dahje kopijja dokumeanttain iskkadeami vuolde go sii leat vásihan ahte vanhemat juogadedje dieid earáide.

Bođii maid ovdan bargiid jearahallamis ahte mánáidsuodjalusbálvalus árvoštallá go lea dárbu ahte berrejit go vanhemiidda addit dieđuid máná birra dahje dan maid máná muitala. Ovdamearkan guoská diet jus lei fápmogeavahan- ja veahkaváldináššit mas politiija galgá gažadit máná alma dan ahte vanhemat eai oaččo dieđu.

Áššegeahčadeamis bohtá ovdan ahte 9 áššis dan 20 áššis eai leat váldon goappašat vanhema fárrui iskkadeamis. Mánaga diein áššiin lei mánás oktavuolta dahje orui 50% áiggis goappá nai vanhema luhtte, muhto iskkadeapmi čađahuvvui dušše doppe gos mánás lei álbmotregistrerejuvvon čujhus.

Bargit muitaledje jearahallamis ahte sii humadit ja/dahje áicet buot mánáid. Sii maid muitaledje ahte sis eai leat earenoamáš rájit agi ektui go humadit mánáiguin, muhto sii veardádallet máná ja su ovdáneami. Áššegeahčadeapmi čájehii ahte 20 mánás ledje 11 geaiguin humadedje ja 7 geaid áice. Mánáidsuodjalusbálvalus lágidii nu ahte 5 máná besse hupmat singuin guovttá gaskka. Ášševuođu čájehii ahte mánáidsuodjalusbálvalus ii álo humadan mánáiguin vuorjašuvvan veara diliid birra ja eai ge váldán fárrui vuorjašuvvan veara fáttáid viidáset iskkadeamis. Ii boađe álo ge ovdan mii lea ulbmil ságastallamiiguin, ja ságastallamat mánáiguin hui unnán dokumenterejuvvoje. Ovdamearkan devdojuvvui kártenskovvi mii cuoigu dan guvlui ahte mánáidsuodjalusbálvalus lea humadan ja kárten máná, alma dan haga ahte lea referáhtta ságastallamis mánáin. Áicamat mánáin leat hui unnán dokumenterejuvvon áššiin. Ášševuođus lei maid okta ášši mas mánáidgárdi lei árvoštallan ahte ii lean dárbbášlaš áicat máná mánáidgárddis. Mánáidsuodjalusbálvalusa árvoštallan manne nu lei, ii bohtán ovdan áššis. Dain áššiin main eai humadan mánáin dahje

áican su, eai lean dokumenterejuvvon árvvoštallamat manne mánáin eai lean humadan dahje áican.

Eai lean ášševuođus áššit maidda ledje váldán veahki áššedovdis iskkadeami oktavuodas. Jearahallamis bođii ovdan ahte mánáidsuodjalusbálvalus váldá veahki áššedovdis go lea dárbu.

13 dain 20 áššis eai lean čađahuvvon iskkadandoaimmat mat ledje dohkálaččat fuomášahttit vuorjašuvvan veara diliid birra. Dan 7 loahpalaš áššiin ledje 3 ášši main iskkadandoaimmat dušše muhtin muddui ledje čađahuvvon nu ahte sáhtášii fuomášit vuorjašuvvan veara diliid.

Ovdamearkkat diesa leat ahte mánáidsuodjalusbálvalus ii leat iskkadan máná oppalaš fuolahusdili dahje ahte ledje duođalaš vuorjašuvvan veara dilid, ovdamearkan váruhus dahje mearkkat ahte lea fápmogeavaheapmi mii ii leat doarvá iskojuvvon dahje ii leat oba iskojuvvon. Bargiid jearahallamis bođii ovdan ahte sáhtte leat áššit gos lei vuorjašupmi, muhto mánáidsuodjalusbálvalus ii beassan dan dillái ahte sáhtii iskat dili. Ášševuođus ledje maiddái áššit main mánáidsuodjalusbálvalus vieččai dieđuid dahje čađahii eará iskkadandoaimmaid mat eai lean áššái guoskevaččat fuomášit vuorjašumi dahje sáhttit čuvget ášši guđe ge láhkái.

14 áššis dan 20 áššis ii orron konklusuvdna/konklusuvnnat logalaš daid ollislaš árvvoštallamiid ja hástalusaid ektui mat ledje čielggaduvvon. Ovtta dain eará áššiin orui konklusuvdna dušše muhtin muddui logalaš daid ollislaš árvvoštallamiid ektui.

Bargiid jearahallamis bođii ovdan ahte oppalaš ja loahpalaš mánáidfágalaš árvvoštallamat galget boahtit ovdan loahpparaporttas, gos maid galgá dahkkot ollislaš árvvoštallan máná dilis. 9 dan 20 áššis ii lean dahkkon oppalaš ja loahpalaš mánáidfágalaš árvvoštallamat ovdal go iskkadeami konkluderii ja loahpahii. 4 maŋemus áššis ledje dušše muhtin muddui mánáidfágalaš árvvoštallamat. 8 dan 20 áššis lei árvvoštallan mii lea máná buoremussan, muhto dušše 5 áššis dan 8 áššis lei ahte árvvoštallan bođii eksplisihhta ovdan. Earret veahá čoahkkáigeassu muhtin loahpparaporttain, de lea váttis fáhtet mii máná oaidnu lea áššiin. Ii boađe ovdan dat ge mainna lágiin mánáidsuodjalusbálvalus árvvoštallá ja vihkke mánáid cealkámušaid.

Sihke rutiinnain ja bargiid jearahallamiin bođii ovdan ahte galgá čállojuvvot iskkadanraporta ja mearrádus ovdal go iskkadeapmi loahpahuvvo. Ášševuođđu čájehii ahte gávdnuide iskkadanraporttat ja

mearrádusat buot áššiin. Mánnga mearrádusa eai sistsidoallan mánáidsuodjalusbálvalusa árvvoštallama ja máná oainnuid vihkken. 7 dan 20 mearrádusas sistsidollet árvvoštallama mánái buoremussan, ja lei dušše 4 áššis ahte árvvoštallamat bohte eksplisihhta ovdan. Bargiid jearahallamis čilgejedje sii ahte iskkadanraporta lea de go «ealli dokumeanta», masa sii lasihit dieđuid dan botta go lea iskkadeapmi. Bargit maid dadje ahte iskkadanraporta ja mearrádusat primearalaččat gárvvistuvvojit oktanis, muhto ahte sáhtá maid dáhpáhuvvat ahte mearrádus čállojuvvui ovdal iskkadanraportta.

Áššegeahčadeapmi čájeha ahte mánáidsuodjalusbálvalus álgá jođánit iskkademiid ja doallá áigemeeriid.

Bargiid jearahallamis dadje sii ahte sii dieđihit ođđa suohkanii go bearaš fárra iskkadeami vuolde. Ášševuođus ii lean oktage bearaš gii fárrii iskkadeami vuolde.

Jearahallamis bođii ovdan ahte mánáidsuodjalusbálvalusas vuosttaš jahkebealraporterema 2020 olis lei spiehkasteapmi Covid-19 pandemija geažil, muhto ii leat čállojuvvon eanet dan birra. Ášševuođus lei okta ášši mas bođii ovdan ahte vuosttaš ságastallan lei telefonna bokte Covid-19 geažil ja okta ášši mas bođii ovdan ahte mánáidsuodjalusbálvalus humai vanhemiiguin goappat vuoru Covid-19 geažil. Earret dieid, de bođii ovdan jearahallamis ahte suohkanis eai lean makkár ge gáržžideamit Covid-19 geažil main leat leamašan váikkuhusat mánáidsuodjalusbálvalusa bargui iskkademiiguin. Ii oktage vanhemiin leat vásihan ahte iskkadeapmi lea váikkuhuvvon man ge láhkái Covid-19 geažil.

Vánhemiid jearahallamiin jearai Stáhtahálddašeadji earret eará mainna lágiin sii leat vásihan oktavuodá mánáidsuodjalusbálvalusain ja ahte leat go sii ožžon veahki. Eanas vanhemat dovddahedje ahte deaivvadeapmi mánáidsuodjalusbálvalusain lea posiitiiva vásáhus. Bođii gal maid ovdan ahte muhtin vanhemat ledje vásihan ahte eai lean gulaskuddan singuin dahje doarvái leamašan fárus iskkadeamis. Mánngas vanhemiin dovddahedje ahte sii vásihedje iskkadeami álggu negatiivan, muhto ahte diet dávjá rievddai dađi mielde. Ledje maid mánnga vanhema geat dovddahedje ahte mánáidsuodjalusbálvalusas ledje fálaldagat ja ahte háliidedje fállat sidjiide veahki jus lei dárbu dasa. Mii oinniimet ahte muhtin áššiin ledje juolludan ekonomalaš veahki.

4. Fáktávuodu árvvoštallan goskevaš láhkavuodu ektui

Dán kapihttal is árvvoštallat mii fáktáid kapihttal 3 láhkamearrádusaid ektui kapihttal 2.

Organiseren ja stivren

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá jearahallamiid vuođul ahte suohkana organiseren lea čielggas. *Mii rávvvet ahte organisašuvdnakárta ođasmahttojuvvo jođánit go rievdadusat dahkkojit, nu ahte álo boahtá čielgasit ovdan mainna lágiin suohkan lea organiserjuvvon.*

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte suohkana ovddasvástádusjuogus, raporterelinjját ja mearridanváldi lea dovddus buot bargiide mánáidsuodjalusbálvalusas. Raporterelinjját gaskkal mánáidsuodjalusjođiheaddji ja hálddahusjođiheaddji árvvoštallat mii leat čielgasat bearráigeahččan áiggi. Mii árvvošallat maiddái ahte politihkalaš jođiheaddji oažžu dieđu tertiála raporteremiid bokte ovdagoddái.

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte lea posiitiiva ahte suohkan lea kárten bargiid formála gelbbolašvuođa ja ahte lea dahkkon ROS-analysa mánáidsuodjalusbálvalusas. Ii leat kártejuvvon makkár gelbbolašvuođa mánáidsuodjalusbálvalus dárbbasa bargguide iskkademiid olis. *Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte suohkan ferte fuolahit ahte lea doarvái mánáidfágalaš ja juridihkalaš gelbbolašvuohta vai sihkkarastá ahte bargu dahkko guoski lágaid mielde.*

Bargu iskkademiiguin

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalusas leat rutiinnat ja málat, muhto ahte muhtimat diein eai leat ođasmahttojuvvon. Eai buot rutiinnaid čuovo, ja mángga málain Familias geavahuvvojit feaila/boasttu vuogi mielde. Diet dagaha ahte lága gáibádus ii dollojuvvo iskkadanbarggus. *Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalusas lea buoridanmunni sihkkarastit ahte rutiinnat ja prosedyrat čuvvojuvvojit geažos iskkadeami, ja ahte daid ođasmahttet dássedit go leat láhkarievdadeami ja ođđa fágalaš rávvagat. Mánáidsuodjalusbálvalusas lea maid buoridanmunni sihkkarastit ahte bargiin leat doarvái dieđut ja ahte málat geavahuvvojit rievttis vuogi mielde.*

Álggaheapmi ja plánen

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalus go geahčada dieđáhusaid, ii dokumentere konklusuvdnadáhtona ja árvvoštallamiid mat leat čadnon dieđáhusaid konklusuvdnii. *Mii árvvoštallat posiitiivan ahte mánáidsuodjalusbálvalus galgá álgit geavahit dieđáhusgeahčadeami skovi. Go geavaha dieđáhusgeahčadeami skovi, de mánáidsuodjalus sáhtá oažžut konklusuvnna čielgasit ovdan ja šaddat dárkilet dasa maid galgá iskat,*

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusjođiheaddjis lea oppalaš geahčastat ahte iskkadeamit plánejuvvojit ja ahte ášševuođđu čájeha ahte lea iskkadanplána buot áššiin.

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá lihká ahte práksisa dalle go lei bearráigeahččan; go ii bohtán ovdan mii galggai iskojuvvot, árvvoštallat, eai dokumenterejuvvo, iskkadanplánain ledje dušše namuhuvvon mii ja dáhton doaimmaide ja ahte vanhemat hui unnán ledje fárus, dagaha ahte iskkadeapmi ii oro plána mielde čađahuvvon. *Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte dát práksisa ii leat fuomášuvvon dahje njuolgejuvvon. Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá maid ahte mánáidsuodjalusas lea buoridanmunni go pláne iskkademiid, nu ahte pláne iskkademiid vai šaddet eanet mearrediđolaččat. Diet mielddisbuktá ahte galgá oažžut čielgasit ovdan mii galgá iskojuvvot ja manin, makkár doaimmat galget čađahuvvot ja maid dat galget čielggadit/čuvget. Go čilge čielgasit maid galgá iskat, de šaddá čielgaset mánáidsuodjalusbálvalussii makkár muddemiidda lea dárbu barggu vuolde. Go váldá vanhemiid eanet fárrui, de sáhtá mánáidsuodjalusbálvalus sihke buoridit ipmárdusa ja ovttasbarggu vanhemiiguin.*

li leat láhkagáibádus ahte galgá leat čálalaš iskkadanplána, muhto vai iskkadeapmi galgá čađahuvvot dohkálaččat, de ferte vassis systematihkka das, ja de lea čálalaš iskkadanplána ávkkálaš reaidu, iskkadanplána sáhtá čájehit sihke movt iskkadeapmi galgá čađahuvvot ja leat čálalaš ovdanbuktin systemáhtalaš bargovuogis. Buorre iskkadanplána dovdomearkka lea ahte bohtá čielgasit ovdan maid galgá iskat, makkár doaimmat galget čađahuvvot ja maid galgá čuvget.

Ovttasbargu vanhemiiguin

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalus ii álo sihkkarastte ahte goappašat vanhemat oažžuba doarvái dieđuid, rievttis áigái, miehtá iskkadanáiggi nu ahte soai sáhttiba váldit vára iežaska bealálašvuoigatvuođain. *Lea rihkkun hálddašanlága § 17. Mánáidsuodjalusbálvalusas lea buoridanmunni sihkkarastit ahte buot bargit dovdet ja praktiserejit hálddašanlága njuolggadusaid bealálašvuoigatvuođaid birra⁴. Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá maidái ahte mánáidsuodjalusbálvalus ii sihkkarastte doarvái ovttasbarggu vanhemiiguin juohke dásis iskkadeamis. Leat mánáidsuodjaluslága § 1-7 rihkkun. Stáhtahálddašeaddji cuoigu maid, ahte go Guovdageaidnu lea sámegielat suohkan, gos sámegiella ja dárogiella leaba dássálaga, ahte suohkan sáhtá árvvoštallat ahte mánáidsuodjalusbálvalus aktiivvalaččat berre fállat vanhemiidda čálalaš dieđuid sámegillii.*

⁴ Geahča Bufdir áššemeannudan johtočállaga čuoggá 3.1.2.2 «*Partsrettigheter i en undersøkelsessak*»

Dieđuid viežžan

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalus ii álo viečča gustovaš dohkkeheami ovdal go vižžet dieđuid. Stáhtahálddašeaddji oaidná dárbbaslažžan cuoigut ahte ii boađe čielgasit ovdan mieđihanskoviin makkár dieđuid galget viežžat ieš guđet ásaheamis. *Lea mánáidsuodjaluslága § 6-4 viđát lađas rihkkun. Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá maiddáa ahte mánáidsuodjalusbálvalusas lea buoridanmunni sihkkarastit ahte boahdá čielgasit ovdan mieđiheamis makkár dieđuide leat mieđihan viežžat.*

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalusa práksisa viežžat dieđuid bearráigeahččan áiggi ii leat nu go láhka gáibida ii ge nu go lea buorre práksisa. Go diehtoviežžan ii leat heivehuvvon dan ovttaskas áššái, de šaddá soaitáhagas ahte leat go dieđut heivvolaččat čuvget ášši. Dien oktavuodas árvvoštallá Stáhtahálddašeaddji maiddáa ahte mánáidsuodjalusbálvalus ii álo čađat iskkademiid nu olmmošlaččat go vejolaš. Mii čujuhit ahte ášševuođus bohte ovdan ovdamearkkat ahte mánáidsuodjalusbálvalus lea viežžan hearkkes dieđuid bearrašiid birra mat eai leat áššái guoskevaččat. *Lea rihkkun mánáidsuodjaluslága § 4-3 nubbi lađas ja hálddašanlága § 17.*

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalus seaguha diehtoviežžama lea go mieđiheami vuodul dahje lea go gohččun málaid vuodul viežžat dieđuid. Mánáidsuodjalusbálvalus ferte earuhit dien guovtti vuogi gaskka viežžat dieđuid. Vuolggasadi lea ahte dieđuid viežžan galgá dáhpáhuvvat go vanhemat leat mieđihan (bivdán), ja mánáidsuodjalusas lea dušše láchkavuodđu gohččut addit dieđuid nu go earenoamážit lea namuhuvvon mánáidsuodjaluslága § 6-4 nuppi ja goalmmát lađđasis. Gohččumis galgá boahit ovdan dat konkrehta láchkavuodđu (makkár bustávat mánáidsuodjaluslága § 6-4 nubbi lađas, vejolaččat goalmmát lađas, mii lea duogázin gohččumii)⁵. Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá maiddáa ahte ii álo boađe ovdan diehtoviežžan reivviin ahte leat go vanhemat mieđihan ja/dahje ožžon dieđu diehtoviežžama birra. *Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte boasttu láchkavuodđu geavaheapmi gohččumii lea mánáidsuodjaluslága § 6-4 rihkkun. Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalus ferte sihkkarastit ahte málat geavahuvvojit riekta ja ahte bargiin lea doarváa oahppu ieš guđet diehtoviežžan hámiin. Dan oktavuodas árvvoštallat mii ahte lea posiitiiva ahte mánáidsuodjalusbálvalus lea dovddahan ahte sii dovdet dien problematihka ja ahte sii áigot rievdadit málaid nu ahte čuvvot njuolggadusaid.*

⁵ Gohččuma birra, geahča; Dulkoncealkámus . mánáidsuodjalusláhka § 6-4 nubbi lađas – gohččun addit dieđuid, Bufdir, 18.06.2020, referánsa 2020/52148-2

Geavahit dulkka, áššedovdi ja dieđáhus ođđa suohkanii

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalus geavaha dulkka go lea dárbu ja diehtá goas berre áššedovdi váldit fárrui, ja vel dieđiha ođđa suohkanii jus bearaš fárru dan botta go iskkadeapmi lea jođus.

Máná mielváikkuheapmi

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalus eanas háviid humada ja/dahje áicá máná, muhto ahte máná ii álo oaččo vejolašvuoda humadit mánáidsuodjalusain okto.

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalus ii álo humat mánáin vuorjašumi veara diliid birra ja máná dili birra, dahje fáhte ja váldá fárrui viidáseappot vuorjašumi veara fáttáid maid máná namuha iskkadeamis. *Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalusa ságastallamat eai čuovo lágaid dahje buori práksisa. Nu go práksisa lei bearráigeahččan áiggi, de ii sihkkarastte ahte máná beassá váikkuhit áššis ja lea maid riska ahte dehálaš diehtu vuorjašumi birra ja/dahje ahte diehtu máná dili birra «njálppiha». Mánáidsuodjalusbálvalus ii leat váldán várá iežas geatnegasvuodas sihkkarastit máná rievtti mielváikkuheapmái. Diet lea mánáidsuodjaluslága § 1-6 ja mánáidkonvenšuvnna art. 12 rihkkun. Mánáidsuodjalusbálvalusas lea maid buoridanmunni go galgá dokumenteret manne mánáii ii addo fáldat humadit mánáidsuodjalusain okto.*

Dokumentašuvdna

Buot guoskevaš dieđut ja árvvoštallamat galget duođaštuvvot iskkadeamis. Čálalašvuhta sihkkarastá ovttaskasa riektesihkarvuoda ja dahká vejolažžan dárkkistit mánáidsuodjalusbálvalusa árvvoštallamiid ja muhtit mearrádušaid áššis. Galgá leat oinnolaš mii lea dahkkon ja manne lea dahkkon. Galgá boahit ovdan maid máná ja vánhemat leat dovddahan ja mainna lágiin dat leat árvvoštallojuvvon mánáidsuodjalusbálvalusas. Dokumentašuvdna lea dehálaš vai šaddá systemáhtalaš ja vejolaš dárkkistit iskkadeami.

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá posiitiivan ahte mánáidsuodjalusbálvalus eanas áššiin dokumentere fáktádieđuid – ja árvvoštallamiid go leat fitnan ruovttus ja ságastallan. Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá gal ahte juridihkalaš ja mánáidsuodjalusfágalaš árvvoštallamat iskkadeami álggadettiin, gaskkohagaid ja loahpaheamis eai boađe ovdan buot áššiin. Vaikko bargit jearahallamis muitaledje ahte árvvoštallamat dahkkojit, de eat gávna daid áššiin. Ášševuoddu čájeha ahte go iskkadeapmi loahpavuovvo, de čállojuvvo iskkadanraporta ja mearráduš buot áššiin. Mánáidsuodjalusbálvalus čoahkkáigeassá doaimmaid, duohta diliid ja vižžon dieđuid iskkadanraporttaide. Makkár árvvoštallamiid mánáidsuodjalusbálvalus lea dahkan ja mainna lágiin dat váikkuhit máná oppalaš fuolahus dili, eai boađe

ovdan buot áššiin. Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá maid ahte konklusuvnnat eai álo leat logalaččat buot daid árvvoštallamiid ja hástalusaid ektui mat leat čilgejuvvon. Mearrádusain ii álo boađe ovdan mainna lágiin máná oaivil lea árvvoštallojuvvon ja vihkkejuvvon, dahje árvvoštallojuvvon mii lea máná buoremussan. *Oktiibuot leat hálddašanlága §§ 24 ja 25 rihkkojuvvon, geahča mánáidsuodjaluslága § 6-3 a ja buorre hálddašánvieru.*

Covid-19 pandemiija

Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá Covid-19 (korona) pandemiija maid mii vásihit, ii leat váikkuhan mánáidsuodjalusbálvalusa kvalitehtii dahje ovdáneapmái iskkadanbarggus. Dárbbu mielde lea mánáidsuodjalusbálvalus gávdnan molssaevttolaš čovdosiid, mat lea dahkan ahte iskkadandoaimmaid sáhtii čađahit.

Loahpaheapmi

Hálddahuslága mielde galgá ášši leat čuvgejuvvon nu bures go vejolaš ovdal go loahpahuvo. Dat mearkkaša ahte buot guoskevaš bealit vuorjašumis ja vuorjašumi dilitt mat bohtet ovdan iskkadeamis, galget iskojuvvot ovdal go ášši loahpahuvo. Áššegeahčadeapmi čájeha ahte leat eanet áššit gos mánáidsuodjalusbálvalus ii leat iskan vuorjašumi veara diliid dahje ii leat iskan daid doarvái bures. *Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte diet dáhpáhuvvá nu ollu áššiin ahte lea hálddašanlága § 17 rihkkun.*

Buot iskkadeamit loahpahuvojit jođánepmosit lága áigemeari siskkobealde. Dat lea gal buorre ahte bearrašii dárbbáš leahkit iskkadeami vuolde guhkit go dárbu go jurddaša daid nođiid maid iskkadeamit sáhttet dagahit. Lihká galgá mánáidsuodjalus sihkkarastit ahte dárbbášlaš iskkadeamit dahkkojit ja ahte dat leat viidát ja doarvái vuđolaččat go buohtastahtá vuorjašumiin ja duođalašvuođa dásiin. Go iskkadeapmi loahpahuvo menddo jođánit, de sáhtá ahte iskkadeapmi ii leat dohkálaš ja ii deavdde láhkagáibádusaid. *Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte ášševuođus leat eanet áššit mat leat loahpahuvo menddo jođánit, buot vuorjašumi dilitt eai leat doarvái iskojuvvon ja konkluderejuvvon.*

Oktiibuot árvvoštallá Stáhtahálddašeaddji ahte iskkadeamit eai plánejuvvo ja stivrejuvvo dainna lágiin ahte mánáidsuodjalusbálvalus iská ja konkludere buot guoskevaš beliid. Mánáidsuodjalusbálvalus barggus iskkademiiguin, álggu rájes gitta loahpa rádjái, gávdnojit váilevašvuoddat nu mángga suorggis ahte lea riska ahte iskkadeamit eai leat dohkálaččat. Diet fas dagaha ahte lea riska ahte mánát ja bearrašat eai oaččo rievttis veahki rievttis áigái. *Dás lea mánáidsuodjaluslága § 1-4 (dohkálašvuohhta) rihkkun.* Stáhtahálddašeaddji árvvoštallá ahte váilevašvuohhta dávjá čuožžila juo iskkadeami

álggadettiin. Dasto šaddá nu gohčoduvvon «dominoeffekta», mas váilevašvuohta ovtta suorggis dagaha váilevašvuođa ovtta eará suorgái. Okta ovdamearka diesa lea ahte jus iskkadeapmi ii plánejuvvo, de viežžá dieđuid mat eai leat guoskevaččat dahje viežžá menddo ollu dahje menddo unnán dieđuid.

Bearráigeahččan

Stáhtahálddašeddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalusas leat rutiinnat ja prosedyrat mat leat heivvolaččat vai mánáidsuodjalusjođiheaddji sáhtta čuovvut mielde ja sihkarastit ahte barggut iskkademiiguin čuvvot guoski njuolggadusaid. Vaikko lea nie, de Stáhtahálddašeddji árvvoštallá ahte mánáidsuodjalusbálvalus bargu iskkademiiguin ii čuovo buori práksisa iige lágaid, ja ahte oppalaš dilli ii lea fáhtejuvvon. Suohkanis ii leat systema fuomášit váilevašvuođa. *Diet lea mánáidsuodjaluslága § 2-1 nubbi lađđasa rihkkun, geahča suohkanlága § 25-1 (siskkáldas bearráigeahččan).*

Stáhtahálddašeddji árvvoštallá ahte suohkana siskkáldas bearráigeahččan ii doaibman ulbmila mielde bearráigeahččan áiggi. Rutiinnat siskkáldas bearráigeahččamis eai lean ođasmahttojuvvon eai ge praktiserejuvvon. Suohkana ortnet guvttiin spiehkastansystemain orru moivvas ja ii heivvolaš. Lea riska sihke ahte spiehkasteapmi ii dieđihuvvo ja ahte unohis/lobihis práksisa ii fuomášuvvo dahje njulgejuvvo. Vai suohkanis galgá leat vejolašvuohta systemáhtalaččat háhkat geahčastaga ja čuovvut fárus surggiin gos lea váilevašvuohta ja/dahje várrá váilevašvuhtii, de lea áibbas dárbblaš ahte spiehkasteamit dieđihuvvojit ja dokumenterejuvvojit oktasaš spiehkastansystemas maid buot bargit leat oahpahuuvvon geavahit. *Stáhtahálddašeddji árvvoštallá ahte suohkanis ii leat siskkáldas bearráigeahččan mii doaibmá. Diet lea suohkanlága § 25-2 (siskkáldas bearráigeahččan) rihkkun.*

5. Fylkkamánni konklusuvdna

Dás mii ovdanbuktit konklusuvdna min iskkadeamis, vuodđuduvvon kapihttal 4 árvvoštallamiidda.

Fylkkamánni konklusuvdna:

Guovdageainnu suohkan ii sihkaraste:

- ahte bargu iskkademiiguin čađahuuvvo doarvái dohkálaččat fágalaččat, čuovvoluvvo ja bearráigeahččojuvvo.
- ahte mánát ožžot vejolašvuođa leat mielde váikkuhit, ahte bargu ovttas vánhemiiguin ja ahte vánhemiid bealálašrievttit váldojit vuhtii iskkadanbottu.

- ahte iskkadeapmi čađahuvvo nu olmmošlaččat go vejolaš, ii leat viiddit go ulbmil gáibida ja ahte ášši lea doarvái bures čuvgejuvvon ovdal go konkluderejuvvo.
- ahte dárbbášlaš dokumentašuvdna mánáidsuodjalusfágalaš árvoštallamat, nu go máná buoremussan, dahkko iskkadettiin ja loahpas iskkadeami.

Diet leat rihkkumat mánáidkonvenšuvnna art. 12, mánáidsuodjaluslága §§ 1-4, 1-6, 1-7, 4-3 nubbi lađas, 6-3 a, 6-4, 6-4 viđát lađas ja hálddašanlága §§ 13 a nr. 1, 17, 24 ja 25 ja buorre hálddašavieru, lassin mánáidsuodjaluslága § 2-1 nubbi lađas ja suohkanlága 25-1.

6. Čuovvoleapmi cuiggoduvvon láchkarihkumiin

Bearráigeahččaneiseváldi bivdá Guovdageainnu mánáidsuodjalusbálvalusa Guovdageainnu suohkana bokte ráhkadit plána mainna lágiin láchkarihkumiid galgá njulget. Plánas galgá leat čilgejuvvi doaimmaide movt njulget láchkarihkumiid, ja dieđut goas suohkan vuordá ahte láchkarihkumat leat njulgejuvvon. Lassin galgá plána sisttisoallat čilgejumi mainna lágiin jođihangoddi galgá čuovvut fárus, ja bearráigeahččat ahte doaimmat dagahit vurdojuvvon rievdamat. Plána galgá sáddejuvvot midjiide **ovdal miessemánu 26. beaivvi 2021.**

Loahpalaš raporta jorgaluvvo sámegillii ja almmuhuvvo Romssa ja Finnmárkku Stáhtahálddašeadji neahttasiiduin. Raporta sáddejuvvo maiddá Stáhta dearvvašvuođabearráigeahčču almmuhit www.helsetilsynet.no.

Dearvuođaguin

Hilde Bremnes (e.f.)
bajásšaddan- ja
mánáidsuodjalusdirektevra

Solfrid Andersen
seniorráđđeaddi bajásšaddan- ja
mánáidsuodjalusas

Dokumeanta lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon

Kopiiija:

GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO
KOMMUNE mánáidsuodjalusbálvalusa
bokte

Govdavuohppenjárggaluodda 6 9522
GUOVDAGEAIDNU

Mielddus: Bearráigeahččama čađaheapmi

Dán mildosis čilget mii mainna lágiin bearráigeahččan čađahuvvui, ja geat ledje fárus.

Dieđiheapmi bearráigeahččama birra sáddejuvvui 11.12.2020.

Dát bearráigeahččan čađahuvvui ságastallama bokte 5 vánhemiin geain lea leamašan iskkadeapmi mánáidsuodjalusbálvalusas Guovdageainnu suohkanis.

Bearráigeahččan dáhpáhuvai digitalalaččat, ja álggahuvvui oanehis diehtjuohkin čoahkkimiin 23.02.2021.

Čoahkkáigeassinčoahkkin mas geahčadeimmet bohtosiid, dollui 24.02.2021.

Dokumeanttaid oaččuimet sáddejuvvot ja geahčadeimmet daid ovdagihtii. Mii oaččuimert maŋŋil sáddejuvvot dokumentašuvnna maid leimmet geahčadan maŋŋil go bearráigeahččan lei čađahuvvon Microsoft Teams bokte. Čuovvovaš dokumenttat geahčaduvvoje ja árvvoštallojuvvoje leat guoskevaččat bearráigeahččamii:

- Jahkeraport 2019
- Doaibmaplána kultuvrii ja bajásšaddamii 2020
- Bajásšaddanplána Guovdageainnu suohkanii 2019-2025
- Guovdageainnu suohkana politihkalaš delegašuvdnamearrádus, mearriduvvon 15.12.2016
- Iskkademiid rutiinnat
- Virgečilgehus; mánáidsuodjalusjođiheaddji ja mánáidsuodjaluskonsuleanta
- Bargiid geahčastat mánáidsuodjalusbálvalusas
- Gelbbolašvuoda kárten oahppofierpmádahkii Oarje-Finnmárkkus
- Skovvi – ođđa bargit mánáidsuodjalusbálvalusas
- Skovvi kártet ja riskaárvvoštallamii (ROS) ja doaibmaplána
- Njuolggadusat ja rutiinnat dieđihit moaitin veara diliid Guovdageainnu suohkanis, miessemánu 22. beaivvi 2008
- Siskkáldasberráigeahččan mánáidsuodjalusbálvalusas Guovdageainnu suohkanis
- Spiehkastanrutiinnat – áigemeari rihkkun iskkademiin

Bearráigeahččan lea geahčadan maŋemus 20 iskkadeami, dan rájes go vuorjašumi dieđáhus bođii gitta iskkadeami loahpalaš mearrádusa rádjái.

Tabeallas vuolábealde čájehit mii geaid mii jearahalaimet, ja geat válde oasi bearráigeahččama čoahtkáigeassin čoahtkimis. Sátnejođiheaddji Hans Isak Olsen válddii oasi diehtujuohkinčoahtkimis.

Namma	Fuŋkšuvdna/virgi	Jearahallon	Čoahtkáigeassin čoahtkin
Svanhild Camilla Utsi	Mánáidsuodjalus-jođiheaddji	☒	☒
Johan Eivind Gaup	Áššemeannudeaddji	☒	☒
Inga Britt Elen Aslaksdatter Siri	Projeaktavirgi	☒	☒
Kent Valio	Suohkandirektevra	☒	☒
Bodil Utsi Vars	Suohkanjođiheaddji	☒	☐
Terese Olli Sara	Doaibmajođiheaddji	☒	☒

Raportaevttohus sáddejuvvui suohkanii cuoŋománu 6. beaivvi 2021, mas lei áigemearri buktit mearkkašumiid cuoŋománu 28. beaivvi 2021. Mii eat ožžon maidege dieđuid ruovttoluotta raporta birra áigemeari sisa.

Čuovvovaččat oassálaste bearráigeahččaneiseváldi bealis:

seniorráđđeaddi, Tori Greni, Romssa ja Finnmárkku Stáhtahálddašeaddji, revisora
seniorráđđeaddi, Janne Pedersen, Romssa ja Finnmárkku Stáhtahálddašeaddji, revisora,
seniorráđđeaddi, Solfrid Andersen, Romssa ja Finnmárkku Stáhtahálddašeaddji,
revišuvdnajođiheaddji

